

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า สื่อมวลชน เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็ก เช่นเดียวกับครอบครัว โรงเรียนและกลุ่มเพื่อนฝูง เด็กและเยาวชนทั่วไปใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการอ่าน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์และภาพยนตร์ ดังนั้นการที่เด็กและเยาวชนจะตกอยู่ได้อิทธิพลของสื่อมวลชนจึงมีมาก (รศ.ดร.บุญเลิศ สุขติลก, 2525) คณะอนุกรรมการการศึกษาบทบาท สื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก (2535) ได้กล่าวว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ได้มีงานวิจัยมากมายรวมทั้งข้อสังเกต จากประสบการณ์ของผู้อ่านใกล้ชิดกับเด็กสะท้อนว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษ ต่อเด็ก สื่อมวลชนประเภทรายการเด็กและสื่อทั่วไปที่เข้าถึงเด็กได้นั้น แม้ว่าจะช่วยให้เด็กได้รับความ เพลิดเพลิน มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น ได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ทันเหตุการณ์ ได้เรียนรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่อาจจะ นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ แต่อิทธิพลของสื่อมวลชนอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ขาด ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ขาดการคิด และการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ไม่มีนิสัยในการอ่าน มีการใช้ภาษาไทย ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งมีทัศนคติ และค่านิยมที่ไม่เหมาะสมได้

เนื่องจากอิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการการเรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กและคนในสังคมมากขึ้น (คณะอนุกรรมการการศึกษาบทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก, 2535) รัฐบาลจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำสื่อมวลชนมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นไปในการพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม จะเห็นได้จากคณะรัฐมนตรีด้านการศึกษา ได้กำหนดนโยบายด้านสื่อสารมวลชน โดยส่งเสริมให้สื่อมวลชนได้ใช้ศักยภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กในทางสร้างสรรค์มากขึ้น ทั้งนี้โยบายนี้นับว่ามุ่งเน้นการระดมทุน และสร้างปัจจัยพื้นฐานด้านการสื่อสารมวลชน ที่เอื้อต่อการผลิตสื่อและรายการเด็ก วางกลไกที่มี ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลมาตรการของสื่อสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ และรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก มีมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งกองทุน

เพื่อการผลิตสื่อสำหรับเด็ก การหามาตรการจูงใจสำหรับผู้ผลิตและผู้อุปถัมภ์รายการ การปรับปรุงกฎหมายระเบียบและกลไกการควบคุมมาตรฐานสื่อสำหรับเด็ก การปรับปรุงช่วงเวลาออกรายการสำหรับเด็ก การรณรงค์ให้ครอบครัวประชาชนทั่วไป ตลอดจนบุคลากรสื่อมวลชนเองมีความรู้และมีความตระหนักต่อบทบาทความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาเด็ก และการหามาตรการจูงใจภาคเอกชนเพื่อระดมทุนในการผลิตสื่อสำหรับเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537) และในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539 (2535) ได้กำหนดมาตรการในการนำสื่อมวลชนมามีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินชีวิต ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องและดีงามในด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ได้อาศัยสื่อมวลชนในการให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนอย่างกว้างขวาง ในด้านการให้การศึกษาตลอดชีวิต โดยขอความร่วมมือสื่อมวลชนต่าง ๆ ในการเพิ่มสัดส่วน การให้ความรู้ข่าวสาร และข้อมูลแก่ประชาชนให้มากขึ้น ในด้านการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตใจของเยาวชนและประชาชน โดยมุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา และเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่า และสาระของศิลปะ วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น คณะอนุกรรมการการศึกษาบทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก (2535) ได้กล่าวถึง บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและมาตรการในการใช้สื่อมวลชน ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. สื่อมวลชนควรทำหน้าที่เป็นเครื่องมือให้การศึกษาแก่เด็กในการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และให้บริการสาธารณประโยชน์เพื่อการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. สื่อมวลชนควรเสนอแนวทางใหม่ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความใฝ่รู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมอันพึงประสงค์ ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เด็ก
3. สื่อมวลชนควรเสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีสุนทรียภาพ มีความตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชาติ

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ได้จัดการเสวนา 'จุดประกายความคิดสู่แผน 8' โดยได้ข้อสรุปว่า ปรัชญาหลักในการพัฒนาประเทศควรเน้น 'คน' ทุกคนเป็น

จุดหมายของการพัฒนา และได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาข้อหนึ่งเกี่ยวกับสื่อมวลชนไว้ว่า ควรส่งเสริมและสร้างศักยภาพของสื่อสารมวลชนให้สนับสนุนการพัฒนา โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถดำเนินการได้ทันที (กำหนด ภาริตานนท์, 2535)

สื่อแต่ละประเภทต่างก็มีคุณลักษณะเฉพาะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก เช่น วิทยุโทรทัศน์ ช่วยนำความรู้และประสบการณ์ที่แปลกใหม่มาสู่ผู้รับสารอย่างรวดเร็วกว้างขวางในขณะที่วิทยุกระจายเสียงช่วยในด้านทักษะการฟัง แต่สิ่งพิมพ์จะช่วยเสริมทักษะในการอ่าน (คณะอนุกรรมการการศึกษา บทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก, 2535) ซึ่งในการพัฒนาเด็กให้สามารถเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพนั้นมีหลายวิธี การอ่านเป็นวิถีทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาตนเองทั้งทางปัญญา ทางสังคม (ผาสุก มุทธเมธา, 2530) ดังคำที่ Francis Bacon (อ้างถึงใน จินตนา ไบกาชยี่, 2536) ได้กล่าวว่า 'การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์' และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2534) ได้มีพระราชดำรัส ถึงสาเหตุที่ทรงโปรดการอ่านหนังสือไว้ ดังนี้

1. การอ่านได้น้อยสาระมากกว่าวิธีอื่น
2. การอ่านทำให้มีสมาธิดีกว่า เพราะอ่านไปต้องพิจารณาไป
3. การอ่านได้รายละเอียดมากกว่า
4. หนังสือสามารถเก็บรักษาได้ง่ายกว่าสื่ออื่น ๆ
5. หนังสือสามารถนำติดตัวไปไหน ๆ ได้
6. การอ่านช่วยให้เกิดความคิดและจินตนาการ
7. หนังสือมีมากมายหลากหลายรูปแบบ ทำให้สมองเปิดกว้างไม่ยึดติดกับความคิดใคร
8. ความสำคัญของการอ่านไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาของหนังสือ แต่อยู่ที่การรู้จักนำไปปฏิบัติ

แต่จากการวิจัยของประเทศญี่ปุ่น พบว่าประชากรไทยที่สนใจอ่านหนังสือมีอัตราเฉลี่ย 24 กก. ต่อคนต่อปี มาเลเซีย 34 กก. ต่อคนต่อปี สิงคโปร์ 145 กก. ต่อคนต่อปี และญี่ปุ่น 300 กก. ต่อคนต่อปี จากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประชากรไทยยังให้ความสนใจต่อการอ่านหนังสือน้อยมาก หากนำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ในแถบเอเชียด้วยกัน (รุ่ง แก้วแดง, 2536) นิสัยรักการอ่านของคนไทยนั้นยังอยู่ในระดับน้อยมาก จนกระทั่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้ปรารภว่า (2531 อ้างถึงใน ศรีรัตน์ เจิงกลินจันทร์, 2536) ประเทศไทยเป็นประเทศด้อยพัฒนาในด้าน

การอ่านหนังสือ ซึ่งนิสัยรักการอ่านของประชาชนในประเทศจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศนั้นด้วย ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศต่าง ๆ แถบยุโรป และประเทศญี่ปุ่น ล้วนมีประชาชนที่มีนิสัยรักการอ่านทั้งสิ้น (ศรีรัตน์ เจิงกลินจันทร์, 2536) ปัญหาที่ทำให้คนไทย และเด็กสนใจอ่านหนังสือน้อยมาก อาจมีปัญหาเนื่องจากขาดแคลนหนังสือ (ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์, 2537) โดยเฉพาะหนังสือที่ดี และมีความภาพไม่มีโอกาสกระจายไปสู่เด็กในวงกว้าง ทั้งเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และเด็กในชนบทห่างไกล (คณะอนุกรรมการการศึกษาบทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก, 2535) เพราะหนังสือที่มีคุณภาพดีมักจะมีราคาที่สูงมาก (พญ.ชนิกา ตูจินดา, 2536)

หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และมีราคาถูก (บำรุง ไตรรัตน์, 2532) เข้าถึงมหาชนทุกชั้น และทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์รายวันมีอิทธิพลต่อมวลชนผู้รับสาร ทางด้านความคิด ทศนคติ และการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์เสนอข่าวสารข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ความคิดเห็น สารคดี ความรู้ และความบันเทิงได้โดยละเอียดกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น (พันตรีอดุล หุตางกูร, 2529) เด็กและเยาวชน นิยมและให้ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์มาก นางลักษณ์ ประเสริฐธรรม (2502 อ้างถึงในนวนิยามณีฉาย, 2535) ได้วิจัย สำนวนการใช้เวลาว่างของนักเรียน ม.ศ.1-2-3 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ และอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด จากการสำรวจของ วรณี สุนทรเวช (2510 อ้างถึงในกรรมวิชากร, 2510) เกี่ยวกับความสนใจ และความต้องการในการอ่านของเด็กอายุ 11 - 16 ปี พบว่าเด็กสนใจอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด และส่วนมากเด็กอ่านทุกวัน และจากรายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร ของสุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์ (2529) พบว่าเด็ก 99.3 % ของกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าสำหรับเด็กแสดงว่าเด็ก และเยาวชนนิยมการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก สาเหตุที่เด็กสนใจอ่านหนังสือพิมพ์ไม่น้อยกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจาก (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522)

1. ชาวในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องใกล้ตัว
2. เขียนข่าวแบบตลาดทำให้สนุกใช้เวลาอ่าน
3. มีภาพประกอบมากเด็กชอบ
4. มีเรื่องเป็นที่สนใจของเด็ก เช่น ตอบปัญหา
5. เด็กสนใจข่าวกีฬา

ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์ จึงเป็นหนังสือที่จะใช้ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการอ่านได้ดีกว่า
 อย่างอื่น ๆ (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2516) และประโยชน์ของเด็กที่ได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์
 มีดังนี้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522 และ พ.อ.ชาย อุบลเดชประชารักษ์, 2511)

1. เด็กได้รับความรู้หลายด้านของชีวิตมากขึ้นช่วยยกระดับปัญญาแก่เด็กเนื่องจากหนังสือพิมพ์
 ช่วยพัฒนาทางด้านความรู้และความคิดมากที่สุด เช่น ความรู้รอบตัว รู้ทันเหตุการณ์ต่าง ๆ บทความ
 และบทวิจารณ์ให้ประโยชน์ในด้านความริเริ่ม
2. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการ เช่น การเปิดคอลัมน์ฝึกสมอง ลองปัญญา
 ทายปัญหาชิงรางวัล ต่อกภาพ ฯลฯ
3. ให้ความเพลิดเพลิน ความบันเทิง เกิดอารมณ์ขัน ได้พักผ่อนสมองผ่อนคลายอารมณ์
4. ให้ข้อคิดและคติธรรมบางเรื่อง เช่น เกี่ยวกับศีลธรรมและสอดแทรกศีลธรรมอันดี แนะนำ
 บุคคลที่ประกอบกรรมดี แนะนำการวางตัว เตือนให้ระวังภัยอันตรายต่าง ๆ
5. เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จากการอ่านหนังสือพิมพ์ เก็บเอาสิ่งน่ารู้ และน่าสนใจไป
 ใช้ประกอบการเรียนการหัดคุย
6. เป็นการพัฒนาทักษะในการอ่าน ถ้าหนังสือพิมพ์มีเนื้อหาที่เด็กสนใจก็จะช่วยจูงใจให้เด็ก
 อ่านบ่อย ๆ และสม่ำเสมอ รู้คำและศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นตามประสบการณ์

หนังสือพิมพ์จึงเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากใช้ในทางที่ถูกต้องเพราะหนังสือพิมพ์มี
 บทบาทและหน้าที่ในการให้การศึกษาและความรู้แก่สังคมทุก ๆ ด้าน ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องส่งเสริมความ
 ก้าวหน้าทางทวีปัญญา ช่วยการศึกษา และปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีแก่ประชาชน จึงเปรียบประหนึ่งสถาน
 ศึกษาของผู้ใหญ่และเด็กรวมกัน (อุทธรณ์ พลกุล, 2517 อ้างถึงใน ชญา เปรมโยธิน, 2527)

ในด้านการศึกษา หนังสือพิมพ์ช่วยส่งเสริมการศึกษาทั้งแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็น
 ทางการ เนื่องจากหนังสือพิมพ์มีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยในการใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการให้การศึกษาแก่
 ประชาชน คือ

1. เก็บไว้เป็นหลักฐานได้ยั่งยืน
2. ให้สอบข้อเท็จจริงได้และแก้ไขเมื่อไรก็ได้

3. อ่านได้เสมอตามความสะดวก
4. สามารถให้ข่าวสารและเรื่องราวได้ละเอียดมาก
5. เอกชนสามารถเป็นเจ้าของได้ จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป
6. เปิดโอกาสให้ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นและร้องทุกข์ได้อย่างเต็มที่

หนังสือพิมพ์ให้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในด้านการเรียนการสอน และสามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนได้ครบทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521) รมย์ อุปรมย์ (2511) ได้กล่าวถึงประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในแง่ของการเรียนการสอนดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน
2. เพื่อเป็นพื้นฐานให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับข่าวสำคัญทั้งภายในและนอกประเทศ
3. เพื่อฝึกทักษะในการอ่านให้แก่ นักเรียน
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การโฆษณาชวนเชื่อ
5. เพื่อศึกษาแบบอย่างของการเขียนลักษณะต่าง ๆ
6. เพื่อการอภิปรายและรายงานกิจกรรม
7. เพื่อฝึกภาษาต่างประเทศ
8. เพื่อใช้จัดนิทรรศการและการทำสมุดภาพ

กาญจนา เมธีกุล (2515 อ้างถึงใน รศ.ดร.บุญเลิศ สุภคติก, 2527) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีต่อ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม พบว่า หนังสือพิมพ์สามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนวิชา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสุขอนามัย ทำให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น และนักเรียนมีความเข้าใจในวิชาที่เรียนดียิ่งขึ้น ปาวิชาติ พุดน้อย (2527) ได้เสนอแนะว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาหากครูสามารถนำหนังสือพิมพ์ไปใช้ประกอบในการเรียนการสอนภาษาไทย ก็จะช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษา นอกกระบบกับเด็ก และเยาวชนด้วย เด็กที่กำลังศึกษาเล่าเรียนหรือเรียนจบการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนแล้ว ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อก็มีโอกาสศึกษาหาความรู้และทราบความเปลี่ยนแปลงต่างๆของสังคมได้จาก

หนังสือพิมพ์เท่ากัน ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านเองตามต้องการ โดยเฉพาะในเมืองหลวงหนังสือพิมพ์รายวัน นับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันของประชาชน (นวลนิภา มณีฉาย, 2525)

แต่สิ่งที่นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนอ่านหนังสือพิมพ์ คือ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ พยายามจัดเนื้อหาที่สร้างความสนใจ และจูงใจให้กับผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเนื้อหาบางชนิดไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก เทคนิคในการเสนอข่าวก็ดี การตีพิมพ์ รูปภาพประกอบ การโฆษณาสินค้า อาจมีผลกระทบต่อเด็กในทางที่ไม่ดีได้ (นวลนิภา มณีฉาย, 2525) เช่น การเสนอข่าว อาชญากรรมเป็นประจำวัน อาจก่อให้เกิดความรู้สึกขึ้นในหมู่คนที่อ่านข่าวนั้น ว่าอาชญากรรม เป็นวิธี หรือแบบแผนการดำรงชีวิตของคนส่วนมาก ก่อให้เกิด ทศนคติที่เฉยเมยไม่แยแสต่อการกระทำผิดทาง อาญา และทศนคติเช่นนี้คงมีอยู่ตลอดไปด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่สถานอบรม และฝึกอาชีพ ลาดยาว ปรากฏว่าอาชญากรบางคนยอมรับว่า ตนได้รับความรู้และเอาอย่างการกระทำผิดของอาชญากร คนอื่นตามที่ปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ นอกจากนั้นนวนิยายภาพ บทความ เรื่องสั้นที่ลงใน หนังสือพิมพ์บางฉบับ ก็เป็นในทำนองกระตุ้น หรือยั่วยุอารมณ์ผู้อ่านที่จิตใจไม่มั่นคง โดยเฉพาะเด็กและ เยาวชนอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี โดยไม่รู้ตัว (อำภา เหล่าภักดี, 2523 อ้างถึงใน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535) และเพื่อให้มียอดการจำหน่ายสูง หนังสือพิมพ์จึงมักจะลงเรื่องนวนิยาย สนุก ๆ ยาวติดต่อกันหลายฉบับจนกว่าจะจบ มักจะตึงจิตใจผู้อ่านโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นให้คอยติดตามอ่าน อยู่เรื่อยๆ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2507) และในปัจจุบันคนทุกรุ่นทุกวัยนิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันกันมากขึ้น หนังสือพิมพ์มีอิสระที่จะเสนอข่าว หรือแนวความคิดอย่างเสรีมากขึ้น จึงมีหนังสือพิมพ์วางขายใน ท้องตลาดมากขึ้น การทำหนังสือพิมพ์จึงมีแนวโน้มที่จะมุ่งไปในด้านธุรกิจการค้าโดยหวังผลกำไรจากการ ขาย ด้วยเหตุนี้บางฉบับ จึงขาดความรับผิดชอบต่อมวลชนโดยการเสนอข่าวหรือภาพที่ไม่ได้ก่อให้เกิด ประโยชน์ทำเพียงแต่ให้ล่อตา เพียงหวังให้จำนวนขายมากขึ้นเท่านั้น ในด้านการใช้ถ้อยคำหรือภาษาบาง ฉบับไม่ได้ระวังมากนัก จะเห็นได้จากการใช้ที่ผิด ๆ ทั้งรูปประโยค และการสะกดคำปรากฏอยู่เสมอ หนังสือพิมพ์ที่เป็นที่นิยมของผู้อ่าน มักเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์ นับว่าเป็นการ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522) จึงเป็นเรื่องน่าคิดว่าเด็กและเยาวชนที่อ่านหนังสือพิมพ์เหล่านี้ จะพลอยได้รับอะไรบางอย่างที่ไม่ สมควรก่อนวัยหรือไม่ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2507) จากรายงานการวิจัยของกาญจนา เมธีกุล (2515) เกี่ยวกับประสิทธิผลของหนังสือพิมพ์รายวัน ที่มีต่อนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในชั้นมัธยมตอนต้น โรงเรียน บางมูลนากภูมิวิทยาคม พบว่าหนังสือพิมพ์รายวันมีประสิทธิผลทางการเรียนแบบ ได้แก่ ประสิทธิภาพ

ทางด้านอาชญากรรมและโจรกรรม การเลือกอาชีพ และการเดินขบวน จากการศึกษาวิจัยของนักสังคมวิทยา และ นักการศึกษาทั่ว ๆ ไป ได้สรุปเกี่ยวกับผลเสียในการอ่านหนังสือพิมพ์ที่ไม่ดีดังนี้ (พันเอกชาย อุบลเดชประชารักษ์, 2511)

1. ในทางภาษา ผู้อ่าน เช่น เยาวชนไม่สามารถตัดสินใจได้ว่า ถ้อยคำสำนวนที่หนังสือพิมพ์ใช้นั้นถูกต้องหรือไม่ และควรใช้ในโอกาสใด นักเขียนหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะนักเขียนข่าวสังคมมีอิทธิพลมากกว่าครูบาอาจารย์เป็นอันมาก
2. ทำให้มีรสนิยมไม่ดี เห็นคล้ายตามกันไปในบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เหมาะสม เช่น หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าชาวเวียดนามเผาตัว เลยทำให้มีสาววัยรุ่นในเมืองไทยเอาน้ำมันราดตัวแล้วเผาตัวเองบ้าง
3. ยั่วยุไปในทางให้ประกอบอาชญากรรม หนังสือพิมพ์ประเภทที่ลงข่าวอาชญากรรมอยู่เป็นประจำเป็นการยั่วยุให้ผู้อ่านเลียนแบบและประพฤติตาม
4. ชักชวนให้ไม่สำรวมในเรื่องมารยาท และประพฤติในทางไม่เหมาะสมแก่วัย เช่น แต่งกายโลดโผน เพราะเยาวชนได้เห็นแบบอย่างจากรูปภาพในหนังสือพิมพ์ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก
5. ยั่วยุให้เกิดอารมณ์ทางเพศเมื่อเห็นรูปภาพในหนังสือพิมพ์
6. ทำให้เข้าใจชนบทรรมนิยมประเพณีเลอะเลือน เช่น เอาอย่างประเพณีของต่างประเทศอันไม่พึงประสงค์ตามวัฒนธรรมไทย
7. ทำให้เกิดนิสัยไม่ดี เช่น ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และไม่ประหยัด เพราะข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์มีสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่จะทำให้ประชาชนไปหาความสุขเพลิดเพลินได้ มากมาย

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลมากกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกับเด็กวัยรุ่น ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เพราะกำลังอยู่ในระหว่างวัยเด็กกับวัยที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในอนาคต (มนต์ชัย นินนาทนนท์, 2534) โดยทั่วไปแล้วนักจิตวิทยามักแบ่งขั้นพัฒนาการของมนุษย์ออกตาม ระดับอายุโดยในช่วงวัยรุ่นจะแบ่งเป็น 3 ช่วงคือ วัยรุ่นตอนต้นตั้งแต่อายุ 12 - 15 ปี วัยรุ่นตอนกลางตั้งแต่อายุ 15 - 18 ปี และวัยรุ่นตอนปลายตั้งแต่อายุ 18 - 20 ปี (รศ.ป้าณี สุจิตวิวัฒนา, 2535) วัยรุ่นตอนต้นจะเปลี่ยนสภาวะทางร่างกายจากความ เป็นเด็กชายเด็กหญิง ร่างกายเติบโตเกือบเต็มทีทุกส่วน ลักษณะของการเจริญเติบโตของช่วงอายุนี้นี้เป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยรุ่นตอนต้นมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ทางอารมณ์ จิตใจ ความคิดเกี่ยวกับตนเอง สติปัญญา (รศ.ป้าณี

จิตวิวัฒนา, 2535) ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาได้มาก จำเป็นจะต้องมีการดูแลเอาใจใส่ให้ใกล้ชิดขึ้น เพื่อช่วยในการปรับตัว พญ.เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (อ้างถึงในเวซยันต์ เฮงสุวนิช, 2528) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของวัยรุ่นตอนต้น ดังนี้

1. มีสถานภาพเป็นสองวัย คือ เป็นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในคน ๆ เดียวกัน
2. มีการเปลี่ยนแปลงมาก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคม
3. มีอารมณ์ไม่มั่นคง เนื่องจากขาดประสบการณ์ ทำให้ขาดความมั่นใจ
4. มีปัญหาหนักทั้งที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอารมณ์
5. มีอารมณ์รุนแรง และมักแสดงความรู้สึกออกมาอย่างเปิดเผย

นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นตอนต้นจะมีความเชื่อมั่นต่าง ๆ เป็นไปอย่างรุนแรงถ้าเชื่ออะไรแล้วก็มักจะเชื่อจริงจัง เชื่อในศาสนา เชื่อในคุณงามความดีและการกระทำต่าง ๆ ที่เห็นว่าถูกต้อง เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความระแวงไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ นอกจากมีหลักฐานมาประกอบอ้างอิง ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ในวัยนี้ปรากฏว่าเป็นวัยที่เริ่มเพาะอาชญากรรมต่าง ๆ ซึ่งจะไปปรากฏเป็นอาชญากรต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เพราะนิสัยใจคอต่าง ๆ ที่ก่อสร้างขึ้นในวัยนี้จะเป็นชนวนของการประทุติในกาลต่อไป สาเหตุต่อเนื่องมาจากการเผชิญกับความสับสน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมและชีวิตรวมทั้งความเชื่อและความคิดก็เปลี่ยนแปลง อาจถูกชักจูงไปในทางที่เสียได้ง่าย เพราะเด็กในวัยนี้มีอารมณ์อ่อนไหว เชื่อง่าย หลงง่าย ไม่มีอารมณ์มั่นคงเหมือนผู้ใหญ่ (สุชาติา จันทน์เอม, 2529) ดังนั้นเด็กวัยรุ่นตอนต้นจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ได้ง่าย ฉะนั้นหากเด็ก ๆ ไม่มีหนังสือที่เหมาะสมสำหรับตนก็ต้องไปอ่านหนังสือของผู้ใหญ่ ซึ่งมีเนื้อหาไม่เหมาะสมเมื่อได้อ่านเรื่องเหล่านั้น ความคิดความอ่านของเด็กจะได้รับอิทธิพลอันไม่เหมาะสมอาจส่งผลถึงการกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ (จินตนา ไบกาชุยี่, 2534)

ในประเทศยุโรปเช่นอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี เบลเยียม สวีเดนและสวิตเซอร์แลนด์ ได้เห็นความสำคัญในการนำหนังสือพิมพ์มาใช้พัฒนาเด็ก จึงได้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์สำหรับเด็ก ในวัยเรียนระดับชั้นต่าง ๆ ซึ่งเด็กมีความสนใจหนังสือพิมพ์ประเภทนี้มาก โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษมีหนังสือพิมพ์สำหรับเด็กเป็นจำนวนมาก และจัดสำหรับเด็กตั้งแต่วัย 8 ขวบเป็นต้นไป หนังสือพิมพ์สำหรับเด็กเล็กส่วนมากอยู่ในความควบคุมของครู ในบางประเทศรัฐบาลเป็นผู้ส่งเสริมควบคุมและช่วยเหลือทางการเงินแก่หนังสือพิมพ์ด้วย เนื้อหาในหนังสือพิมพ์สำหรับเด็กแต่ละวัย ได้นำเอาเรื่องราวที่เด็กสนใจมาประยุกต์

เข้ากับสิ่งที่จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าที่เด็กจะได้รับ เช่น เรื่องสืบเนื่องจากการผจญภัยระหว่างสงคราม เรื่องการสืบสวน เรื่องเกร็ดความรู้ด้านต่าง ๆ อาจดัดแปลงเป็นภาพการ์ตูน การตอบปัญหา เพื่อทำให้เด็กสนใจในหนังสือพิมพ์ สำหรับเด็กวัย 13 ขวบ ขึ้นไปก็มีสอดแทรกความรู้เรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กระตือรือร้นที่จะรู้เรื่องราวความผันแปรของเหตุการณ์บ้านเมืองตั้งแต่ในวัยเด็ก (เลซูียร์ พันธรังษ์, 2517 อ้างถึงใน นวลนิภา มณีฉาย, 2525) ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเด็ก โดยเฉพาะเพียงฉบับเดียว เป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ คือหนังสือพิมพ์คิด นิวส์ (Kid News) ซึ่งออกเผยแพร่ในปลายปี 2537 และหนังสือพิมพ์สำหรับเด็กที่เป็นภาษาอังกฤษคือหนังสือพิมพ์สตีวเดนท์ วีคลี่ (Student Weekly) แต่เด็กนักเรียนต้องใช้เวลาในการอ่านมากเพราะต้องถอดความเป็นภาษาไทยอีกทีหนึ่ง (นวลนิภา มณีฉาย, 2525) จิวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) จึงกล่าวว่า เด็กไทยนั้นจึงเป็นเด็กที่น่าสงสารมากที่จะหาหนังสือพิมพ์ที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของตนเองได้น้อยมาก แม้ว่าในปัจจุบันนี้หนังสือพิมพ์รายวันของไทยหลายฉบับ ได้เปิดหน้าสำหรับเด็กขึ้นมี นิทานการ์ตูน ความรู้รอบตัว ภาษาข่าวการศึกษา การเขียนเรื่องของเด็ก และการตอบปัญหาชิงรางวัลต่าง แต่จากงานวิจัยของ ชฎาเปรมโยธิน (2527) เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์รายวันกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน: ศึกษาเชิงวิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่าในระยะแรกของการศึกษามีจำนวนหนังสือพิมพ์รายวัน 10 ชื่อฉบับ ที่เสนอเนื้อหาสำหรับเด็ก แต่ต่อมาในระยะหลังเหลือเพียง 5 ชื่อฉบับเท่านั้นที่ยังคงจัดทำหน้าสำหรับเด็ก และปริมาณเนื้อที่ในการเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กกลับลดลงเรื่อย ๆ จิวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) ยังกล่าวอีกว่า ถ้าหากว่ามีหนังสือพิมพ์สำหรับเด็กโดยตรงจะดีมาก เพราะการอ่านหนังสือเด็กที่ดีเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญาความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ รสนิยม และค่านิยม ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีต่อการเรียนของเด็กแล้ว ก็เป็นการปลูกฝังให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งจะเป็นความหวังของชาติในอนาคตได้ แต่ตรงกันข้ามถ้าเด็กอ่านหนังสือที่ไม่ดีไม่เหมาะสม นอกจากจะไม่พัฒนาด้านสติปัญญาแล้วยังเป็นพิษเป็นภัยต่อเด็ก ทำให้เด็กมีจิตใจหดเหี้ยม มีรสนิยมและค่านิยมผิด ๆ กลายเป็นเด็กมีนิสัยก้าวร้าว ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ซึ่งจะกลายเป็นลูกตุ้มถ่วงความเจริญของประเทศชาติได้

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการของเด็กวัยรุ่นตอนต้น เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ที่เขาต้องการ เนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาความสนใจในการอ่าน เป็นการสร้างพื้นฐานให้เด็กรักการอ่าน ซึ่งจะคงอยู่ไปจนตลอดชีวิต ระยะนี้จึงเป็นระยะที่เหมาะสมที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติของเด็กในการใช้เวลาว่างและแสวงหาความรู้ในการอ่าน (Fred J. Schouell, 1962 อ้างถึงใน สมทรง สิตลายัน, 2515)

และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่สำคัญสามารถที่จะนำมาใช้ปลูกฝังให้เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่มีคุณภาพได้ ถ้าได้แก้ไขหรือพัฒนาให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522) และ เนื่องจากเด็กวัยรุ่นในเมืองได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนมาก (สุชาติา จันทน์เอม, 2529) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาจากการสำรวจข้อมูลนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการสำรวจความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชน ก็เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของเด็กในระดับนี้ ที่มีต่อหนังสือพิมพ์สำหรับพวกเขา โดยเฉพาะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กในอนาคต และเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพิจารณาทบทวนป้องกัน สิ่งที่ไม่ดีและช่วยส่งเสริมส่วนที่ดีของหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เพื่อให้สื่อมวลชนประเภทนี้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่เด็ก และเยาวชนไทย และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประเทศได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรูปแบบของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชน
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชน

คำถามในการวิจัย

1. นักเรียนมีความต้องการด้านรูปแบบของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชนอย่างไร
2. นักเรียนมีความต้องการด้านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชนอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ความต้องการที่มีต่อหนังสือพิมพ์สำหรับเยาวชนที่จะศึกษา ครอบคลุมความต้องการในด้านรูปแบบ และเนื้อหาในหนังสือพิมพ์

3. ลักษณะตัวอักษรของเนื้อเรื่องในหนังสือพิมพ์ ศึกษาสองลักษณะคือ ตัวอักษรที่มีเส้นสม่ำเสมอ และตัวอักษรที่มีเส้นหนาบาง

คำจำกัดความ

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่เด็กคาดหวังอยากได้รับจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทย สำหรับเยาวชนโดยเฉพาะ

หนังสือพิมพ์สำหรับเยาวชน หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าว รวมทั้งบทความ สารคดีต่าง ๆ คอลัมน์ที่ให้ความรู้และความบันเทิง ที่จัดพิมพ์ขึ้นสำหรับเยาวชนอ่านโดยเฉพาะ

รูปแบบของหนังสือพิมพ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ได้แก่ จำนวนคอลัมน์ จำนวนหน้า ลักษณะช่องว่างระหว่างคอลัมน์ ขนาดตัวอักษรของชื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งแยกเป็นหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รูปแบบ สี แบบตัวอักษร ซึ่งแยกเป็นชื่อของหนังสือพิมพ์และหัวข้อ แบบตัวอักษร ขนาดตัวอักษรของเนื้อเรื่อง ขนาดตัวอักษรของคำบรรยายภาพ สีของภาพในหน้าแรก และหน้าถัดไปจากหน้าแรก ชนิดของกระดาษที่ใช้ในการพิมพ์ ขนาดของหนังสือพิมพ์ ระยะเวลาในการออกจำหน่ายแต่ละเล่ม

เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ หมายถึง สารสำคัญที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ประเภทข่าว ความรู้และสารคดี คอลัมน์ ปกิณกะและบันเทิง โฆษณา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูและอาจารย์ ซึ่งจะสามารถนำหนังสือพิมพ์มาใช้ประกอบ การเรียนการสอนในห้องเรียนได้มากขึ้น หากมีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชนในอนาคต
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่อยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ หรือผู้ที่ต้องการจัดทำหนังสือพิมพ์ สำหรับเยาวชน สามารถจัดทำหนังสือพิมพ์ที่สนองความต้องการของเด็กในระดับอายุนี้ได้อย่างเหมาะสม
3. จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ซึ่งจะมีหนังสือพิมพ์ที่จะสนับสนุนให้เด็กอ่านได้อย่างเหมาะสมกับวัย
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์สำหรับเยาวชนต่อไป